

ถอดบทเรียนจากการทำงานบริการวิชาการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
ผ่านประสบการณ์การทำงานของ รองศาสตราจารย์ ดร. เรณู เวชรัชต์พิมล

ผู้ถอดบทเรียน จิตรรดี ตันติศิลาภรณ์

ได้เห็นอาจารย์ทางโทรทัศน์บ่อย ๆ และเข้าไปค้นชื่ออาจารย์กับปัญหาสิ่งแวดล้อมพบว่า
มากมีข่าวทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ใน YouTube ก็มี อยากรับว่าอาจารย์ทำงานด้าน
ช่วยเหลือชุมชนในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมมากี่ปีแล้วคะ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 ค่ะ ที่เริ่มไปทำแห่งแรกเลย คือ ที่ มาบตาพุด จ. ระยอง ซึ่งเป็นพื้นที่
ที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมปิโตรเคมีที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไปเพราะได้ดูข่าวทีวีไทย
(TPBS) ว่าคนระยองเป็นมะเร็งมากที่สุดในประเทศไทย ก็เลยไปทำวิจัยพร้อมนักศึกษาปริญญาโท

เกือบ 6 ปี แล้ว อาจารย์ยังไปมาบตาพุดบ่อย ๆ หรือคะ แล้วพื้นที่อื่น ๆ ได้ไปช่วยชุมชน
ไหมคะ

ช่วงแรก ๆ ก็ไปบ่อย รวมทั้งต้องมานั่งประชุมในฐานะตัวแทนประชาชนในคณะกรรมการสี่
ฝ่ายแก้ปัญหามาบตาพุดถึง 8 เดือน แต่หลัง ๆ นี้ไม่ค่อยได้ลงไปมาบตาพุด แต่ก็ทำงานผ่าน internet
ค่ะ รวมทั้งโทรศัพท์แทน คือ ยังช่วยด้านให้ความรู้และแก้ปัญหาอยู่ แต่ส่งข้อมูลกันทาง internet ก็
ช่วยประหยัดเวลาไปได้มาก ส่วนพื้นที่อื่น ๆ ก็ไปค่ะ ไปตามความต้องการของชุมชน ทั้งภาคเหนือ
ภาคใต้ ภาคกลาง ภาคอีสาน ตอนนี้อยู่ที่ไหนก็มีข่าวกินแล้วกินข้าวกับชาวบ้าน

ปัญหาที่มาบตาพุด แก้ไขไปได้มากไหมคะ

ปัญหาบางอย่าง เช่น สารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOC) หลายชนิดลดลง เพราะหน่วยราชการ
ลงไปตรวจแล้วพบว่ามีภาระระเหยจากแหล่งไหนบ้าง ก็มีมาตรการให้ปรับวิธีการจึงช่วยให้ลดลงไป แต่
VOC ชนิดที่เป็นสารก่อมะเร็งยังมีที่สูงเกินค่ามาตรฐาน จริงๆ แล้วปัญหาในภาพรวมไม่ได้ดีขึ้น เพราะ
มีจำนวนโรงงานเพิ่มมากขึ้น นอกจากมลพิษในอากาศ มีการลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมด้วย
ชาวบ้านโทรมาปรึกษา ก็ให้คำแนะนำว่าควรไปดำเนินการขอข้อมูลอะไรบ้าง จนทราบว่าจะมีการขน

กากยิปซัมจากโรงงานซึ่งมีโลหะหนักปนเปื้อนมาทิ้งในบ่อดินที่ขุดลึกร้างไปชายแล้ว 3 บ่อ รวม 9 พันตัน เป็นการเอาไปถมในบ่อดิน ไม่ได้ผ่านการจัดการอะไรเลย ชาวบ้านโทรมาเล่าว่ามีรถบรรทุกขนเข้ามาในชุมชนวันละ 20 เที่ยว รู้สึกคัน และต้นมะม่วงเริ่มมีใบผิดปกติ

นำส่งสารณะคะ แล้วปัญหานี้จะแก้ไขได้ไหมคะ ตอนนี้ได้ดูข่าวเรื่องการลักลอบทิ้งขยะอุตสาหกรรม พวกสารพิษในที่ดินของชาวบ้านและในป่า บ่อยครั้งมาก อันตรายด้วย เพราะมีผู้ใหญ่บ้านถูกยิงจากการขัดขวางการทิ้งสารพิษ

ตอนแรกก็ไม่มั่นใจว่าจะช่วยชาวบ้านได้ไหม เพราะช่วงนั้นยุ่งมาก และไม่สามารถลงไปในพื้นที่ได้ จึงให้ชาวบ้านไปหาข้อมูลที่ต้องการ และถ่ายรูปส่งมาให้ทาง e-mail ก็ได้หลักฐานใบอนุญาตขนกากอุตสาหกรรมแต่เขียนว่า “เศษยิปซัมจากการก่อสร้าง” ได้รูปภาพว่าการทิ้งทำอะไร ได้ผลการตรวจทางห้อง lab พอเห็นผลการตรวจทางห้อง lab อาจารย์คาดเดาได้เลยว่ากากยิปซัมนี้ น่าจะปนเปื้อนสารพิษ ที่สำคัญผลการตรวจทางห้อง lab ไม่คนลงนาม อาจารย์ขอให้ชาวบ้านไปแจ้งคนให้เอกสารว่า ผลตรวจทางห้องปฏิบัติการต้องมีคนลงนาม และให้ใส่ค่ามาตรฐานเปรียบเทียบมาด้วย พอได้ผลก็มาศึกษาเอกสารหลาย ๆ ฉบับ ก็พบความผิดปกติ คือ ทั้ง 2 หน่วยงานที่ออกใบอนุญาตให้ขอกากอุตสาหกรรมออกไปทั้งได้นั้น อนุญาตก่อนที่ทราบผลการตรวจการปนเปื้อนจากห้องปฏิบัติการ และเมื่อศึกษาจากรายการที่ตรวจเป็นการตรวจหาโลหะและโลหะหนัก ซึ่งเกินกว่าครึ่งของที่ตรวจเป็นสารก่อมะเร็ง ทำให้ยิ่งรู้สึกว่ามีเศษยิปซัมจากวัสดุก่อสร้างตามที่อ้างไว้ในใบอนุญาตขนย้ายแน่ เมื่อค้นข้อมูลว่านำออกมาจากบริษัทใด และค้นว่าโรงงานนั้นผลิตอะไร ค้นความเป็นพิษของสารเหล่านั้น ยิ่งเป็นห่วงชาวบ้าน

อาจารย์ไม่กลัวอันตรายหรือคะ

ก็ไม่ได้รู้สึกว่าการกลัว แต่ก็ไม่ได้ประมาท และการทำงานก็เป็นการทำงานในบทบาทนักวิชาการ ไม่ได้ไปเดินขบวนหรือปิดถนน แต่เป็นการให้ความรู้กับชุมชนถึงข้อเท็จจริงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ส่วนการตัดสินใจดำเนินการในพื้นที่เป็นเรื่องของชุมชนเอง และอาจารย์ไม่ได้ลงไปในพื้นที่ปัญหา และไม่ได้ไปละเมิดใคร ถ้าจะต้องลงไปในพื้นที่ก็ไปกับเครือข่ายประชาชน จริง ๆ ก็มีอาจารย์ในสถาบันต่าง ๆ ทำงานช่วยแก้ปัญหาประชาชนในแง่มุมต่าง ๆ และสะท้อนปัญหาต่อสาธารณะชน โดยเฉพาะด้านสังคม ในสถาบันอุดมศึกษามีสถาบันวิจัยทางสังคมมากมายและทำต่อเนื่องกันมานานแล้ว ก็ทำกันเป็นปกติไม่เห็นว่าเป็นอันตรายอะไร เพราะนักวิชาการโดยทั่วไปก็ทำหน้าที่ของเขา

เรื่องขยะยิปซัมกาออกอุตสาหกรรมจบลงอย่างไรคะ

จบโดยเจ้าของขยะยิปซัมไปเจรจากับชุมชน แต่ชุมชนไม่ยอม ชุมชนต้องการให้ขยะยิปซัมกลับไปไว้ที่เดิม และถูกชุมชนให้ลงนามทำข้อตกลงว่าจะมาตรวจสอบสารตกค้างในบ่อดินหลังจากที่ขยะยิปซัมกลับไปแล้ว 2 เดือน/ครั้ง รวม 4 ครั้ง

เบื้องหลังเรื่องนี้คือ อาจารย์คิดว่าจะช่วยชาวบ้านได้อย่างไร จึงค้นข้อมูลแล้วเขียนบทความเผยแพร่ออกไปหลายช่องทาง เป็นการชี้ประเด็นต่าง ๆ ให้เห็นถึงโทษหนักที่เป็นสารก่อมะเร็งและผลกระทบต่อชุมชน ต่อแหล่งน้ำ ถ้าสนใจค้นใน internet ใช้คำค้น “ขยะยิปซัมมาบตาพุด” มีลิงข่าวออนไลน์หลายแห่ง อาจารย์ขอให้ชุมชนพิมพ์ต้นฉบับแล้วถ่ายเอกสารแจกประชาชนในชุมชน ประชาชนก็นำไปอ่านให้เพื่อนๆ ฟัง จนชุมชนรวมตัวกันไปเจรจากับการนิคมอุตสาหกรรม เนื่องจากโรงงานที่ขยะมาตั้งอยู่ในพื้นที่การนิคมฯ นอกจากเขียนบทความแล้วยังได้เล่าปัญหาให้เครือข่ายนักกฎหมายฟัง อาจารย์ทางกฎหมายท่านหนึ่งก็โทรศัพท์ไปสอบถามผู้อนุญาตว่าอนุญาตด้วยกฎหมายใด รวมทั้งชี้ให้เห็นว่าที่ทำนั้นผิดกฎหมายอย่างไร ดังนั้นจะเห็นว่าทุกวันนี้ทำงานเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกัน ในส่วนตัวอาจารย์คิดว่าในกองขยะยิปซัมที่มาจากมีสารพิษเจือปนอยู่ เจ้าของขยะเห็นว่าการที่เอามาทิ้งในชุมชนผิดกฎหมาย และมีคนรู้ รวมทั้งเป็นข่าว ถ้ามีหน่วยราชการที่รับผิดชอบ เช่น กรมควบคุมมลพิษมาตรวจแล้วพบอะไรที่ไม่ควรพบ ก็จะเป็นปัญหามากขึ้น จึงยอมถอยขยะยิปซัมกลับไป

ก่อนมาสัมภาษณ์ได้ค้นข้อมูลมาก่อน จึงได้อ่านมาแล้ว อ่านแล้วหวังอาจารย์เพราะอาจารย์ลงชื่อใบบทความและที่ทำงานชัดเจน มีถูกชมชู้บ้างไหมคะ

ที่อาจารย์เขียนเป็นบทความวิชาการนั้นเพราะเป็นบทบาทของนักวิชาการ ที่จะให้ความรู้กับชุมชน เพียงแต่จะรอเอาบทความไปตีพิมพ์ในวารสารที่มี peer review ก็รอไม่ไหวคะ เพราะชุมชนกำลังรอใช้ประโยชน์อยู่ ในช่วงเวลานั้นมีความจำเป็นต้องให้ความรู้แก่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนตระหนักว่าถ้ายอมและปล่อยให้เขาเอาขยะยิปซัมมาทิ้งไว้ในชุมชน จะมีความเสี่ยงด้านใดบ้าง โดยเฉพาะความเสี่ยงด้านสุขภาพ

สำหรับเรื่องชมชู้ ยังไม่ถูกชมชู้คะ อยากให้อ่านบทความที่เขียน จะเห็นเจตนาว่าต้องการให้ข้อมูลเชิงลึกกับชุมชน ขณะเดียวกันก็เปรียบเทียบการทิ้งแบบนี้ไม่มีมาตรฐานเมื่อเปรียบกับบ่อขยะชุมชนยังทำมีมาตรฐานกว่านี้

อาจารย์ได้อะไร จากการช่วยชาวบ้านกรณีขยะยิปซัม

ได้รับความรู้สึกดีใจและภูมิใจที่ช่วยชาวบ้านไว้ได้เพราะปริมาณขยะสูงมาก ชาวบ้านคนหนึ่ง ในชุมชนนี้ครอบครัวเป็นมะเร็งตายไปแล้ว 6 คน คนที่สนใจเรื่องปัญหาบาตาคุด จะรู้จักลงน้อย ใจ ตั้ง ซึ่งมักจะโทรศัพท์มาเล่าปัญหาต่าง ๆ ให้ฟัง และแจ้งเหตุต่าง ๆ ในมาตาคุด อาจารย์ได้ทราบ ผลกระทบของครอบครัวลงน้อยแล้วสงสาร รู้สึกว่าประชาชนเขาอยู่มาก่อน อุตสาหกรรมมาทีหลัง ทำไมจึงทำให้พวกเขาเดือดร้อนมาก ในประเทศที่พัฒนาแล้วมีอุตสาหกรรมเขาก็อยู่ร่วมกันได้กับ ชุมชนได้ ปัญหาในมาตาคุดสะท้อนความล้มเหลวของการพัฒนาอุตสาหกรรม เพราะถ้าค่าจิติพิสูง แต่ผู้คนเจ็บป่วย ไม่มีความสุข ทรัพยากรเสื่อมโทรม สิ่งแวดล้อมทั้งในอากาศ บนบก ในน้ำล้วน ปนเปื้อนด้วยมลพิษ

ได้รับความรู้ทางวิทยาศาสตร์จากการค้นข้อมูลเพิ่มขึ้นและนำมาเขียนบทความ ต้องขอบคุณผู้ คิดค้น internet และขอบคุณ Google ที่ช่วยให้สามารถทำงาน online ได้ง่าย โดยไม่ต้องไปห้องสมุด ต้องยอมรับว่าโจทย์ปัญหาของชุมชนแต่ละแห่งแตกต่างกันมาก อาจารย์มีคิดว่าต้องค้นและอ่านเพื่อ นำมาเขียนบทความอีกหลายเรื่อง เพื่อให้ชุมชนมีความรู้และนำไปใช้ปกป้องชุมชน ตามสิทธิชุมชนที่ ได้รับการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ก็เป็นการเพิ่มความรูให้ตัวเองด้วยคะ

อาจารย์ดูจะมีงานมากนะคะ จัดเวลาทำงานอย่างไรคะ

โชคดีที่บ้านลูก ๆ โตแล้ว สามีกก็เกษียณก่อนกำหนด ทุกคนก็ไม่ได้คาดหวังอะไรจาก อาจารย์มาก เห็นว่าอาจารย์อยากช่วยชาวบ้าน ทุกคนก็ยอมรับและช่วยสนับสนุนทางด้าน งานบริการ วิชาการที่ต้องไปทำงานในชุมชนหรือร่วมประชุมกับเครือข่ายอื่น ๆ ก็จะพยายามไปในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ ถ้าไปวันราชการก็ไม่รับนัดซ้อนกับชั่วโมงสอน และการออกไปทำงานขออนุญาตหัวหน้าภาค ซึ่งก็ได้รับการสนับสนุนที่ดี

การไปทำงานนี้จริงๆ แล้วมีประโยชน์มาก สามารถนำมาบูรณาการกับการสอนและการ วิจัยได้ดี และสามารถกระตุ้นนักศึกษาให้สนใจปัญหาของสังคมและของประเทศ นักศึกษาปัจจุบันมี เทคโนโลยีเข้าถึงตัวพวกเขาและดึงเวลาไปมาก อาจารย์จึงพยายามเล่าปัญหาแล้วทิ้ง ๆ ไว้ให้เขา ไปค้นเพิ่ม ในคาบเรียนที่เราสอน ก่อนสอนอาจใช้เวลาที่รอนักศึกษาเข้าชั้นเรียนและเริ่มสอนตรงเวลา จะมีนักศึกษาจำนวนหนึ่งมาถึงห้องเรียนก่อน อาจารย์ก็ใช้โอกาสนี้ชวนคุย ฉาย YouTube สั้น ๆ แล้วชี้ ว่าถ้าใครสนใจเข้าไปอ่านใน Google ใช้คำค้นว่าอะไร (ความจริงจะบอกให้ไปถามอาทู้ดคะ) วิดิโอ บางเรื่องกระตุ้นให้นักศึกษา 5 คน เขียน e-mail มาหาและอาสาช่วยงาน

อาจารย์เคยคิดว่านักศึกษาสมัยนี้ไม่สนใจอะไรและไม่สนใจปัญหาสังคม พวกเขาใช้เวลาไป โดยไร้ประโยชน์ แต่หลังจากน้ำท่วม อาจารย์เป็นผู้รับผิดชอบกิจกรรมในศูนย์พักพิง มุมมองของ อาจารย์เปลี่ยนไปเพราะพบว่านักศึกษารู้จักคิดและอาหารกับปัญหาสังคม เพียงแต่เราเปิดโอกาสและ

กระตุ้น พวกเขามีพลังมาก พวกเขาสื่อถึงกันได้รวดเร็ว ดังนั้นพลังของนักศึกษามีมากมาย เพียงแต่ต้องการคนจัดการสร้างกิจกรรมที่ดี พวกเขาจะได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ผ่านกิจกรรม

อาจารย์คิดว่าถ้าประเทศเราไม่มีอุตสาหกรรม จะมีการตักงาน บัณฑิตไม่มีงานทำไหมคะ

อาจารย์ไม่ได้ปฏิเสธการพัฒนาประเทศด้วยอุตสาหกรรม และมีอุตสาหกรรมดี ๆ ที่มีบทบาทในการพัฒนาสังคมและชุมชนก็มีอยู่ เราต้องยอมรับว่าเมื่อมีอุตสาหกรรม ย่อมมีมลพิษ เราเองก็ใช้ผลิตภัณฑ์จากอุตสาหกรรม เราเองก็สร้างมลพิษ โดยเฉพาะแบตเตอรี่ที่เราใช้ทั้งหลาย เมื่อต้องทิ้งขอให้เก็บใส่ขวดพลาสติกปิดฝาขวดรวมไว้ แล้วนำไปทิ้งในจุดที่รวบรวมและนำไปบำบัดอย่างถูกวิธี น้ำยาเคมีที่ใช้ในบ้านเรือนเมื่อปนเปื้อนสู่แหล่งน้ำก็เป็นมลพิษต่อสัตว์น้ำ

ประเทศเราต้องมีการวางผังเมืองและกำหนดประเภทของอุตสาหกรรมไว้ในขอบเขตที่ชัดเจน เพื่อให้จัดการมลพิษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพไม่ให้ปนเปื้อนสู่แหล่งผลิตอาหาร แต่ทุกวันนี้หน่วยงานรัฐอนุญาตให้สร้างโรงงานในพื้นที่เกษตรกรรมที่ดี ของเสียจากอุตสาหกรรมจึงปนเปื้อนลงแหล่งน้ำและดิน อย่างลึมว่าสภาพภูมิอากาศทั่วโลกเปลี่ยนแปลงไปมาก และวิกฤติจากสภาวะอากาศทำลายผลผลิตทางการเกษตรจำนวนมาก บางพื้นที่ของโลกขาดแคลนอาหาร ประเทศไทยเคยเป็นอยู่ข้าวอยู่น้ำที่สำคัญมาในอดีต ปัจจุบันนี้ถูกสถาบันจัดอันดับความเสี่ยงระดับนานาชาติจัดลำดับว่าประเทศไทยเสี่ยงต่อการขาดอาหารระดับกลาง ยกเว้นภาคอีสานอยู่ในระดับเสี่ยงมาก ดังนั้นเราต้องคิดถึงความมั่นคงทางอาหารและเป็นอาหารที่มีคุณภาพด้วย ไม่ใช่ปนเปื้อนสารพิษ

วันละ 3 มื้อที่เราต้องรับประทาน มาจากผลผลิตทางการเกษตรและการประมง ดังนั้นเป็นหน้าที่ของพวกเราทุกคนที่จะช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เรามีชีวิตที่เป็นปกติสุข จำช่วงที่น้ำท่วมได้ไหมคะ ว่าเรามีความเสี่ยงต่อการไม่มีอาหารรับประทานแค่ไหน ถ้าน้ำท่วมมากกว่านี้ก็จะเกิดอะไรขึ้น ในช่วงเวลานั้นความมั่นคงทางอาหารสำคัญมาก ดังนั้นประเทศเราต้องพัฒนาอุตสาหกรรมทางการเกษตรและรักษาพื้นที่เกษตรกรรมที่ดีไว้ รวมทั้งรักษาแหล่งน้ำจืดให้มีคุณภาพ ในอดีตเราคุ้นกับวลีว่า “ไม่มีน้ำ ไม่มีปลา” แต่ปัจจุบัน เราน่าจะเห็นได้ว่า “มีแต่น้ำเน่าเสีย ก็ไม่มีปลา” ในอดีตเราอาจคุ้นกับวลีว่า “กินปลาแล้วฉลาด” ในปัจจุบันขอให้ทราบ ว่า “ถ้ากินปลาปนเปื้อนสารปรอท ทำลายสมอง โดยเฉพาะทารกในครรภ์มารดาที่มีสารปรอทในเลือดสูง”

การบริการของอาจารย์มีประโยชน์ในภาพรวมอย่างไรคะ

บทบาทของอาจารย์ในฐานะนักวิชาการที่ช่วยเหลือชุมชนที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการ/โรงงาน ซึ่งกำลังจะไปสร้างในชุมชน ได้รับการยอมรับในระดับหนึ่ง ดังนั้นก็เป็นการ

ประชาสัมพันธักาศึกษา คณะวิชาและสถาบัน ในด้านการใช้อำนาจความรู้ไปเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้พวกเขาสามารถดำรงชีพอยู่ได้ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นปกติ

ประโยชน์ในด้านการพัฒนานักศึกษา ได้กล่าวมาแล้วเรื่องการบูรณาการกับการสอน การกระตุ้นให้นักศึกษาสนใจปัญหาสังคมที่เชื่อมโยงกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเชื่อมโยงกับแหล่งทุน ในแต่ละปีอาจารย์สามารถขอทุนสนับสนุนการเรียนของนักศึกษาที่มาช่วยงานอาจารย์ทำงานได้ ปีละ 20,000 บาท/คน อาจารย์สามารถขอทุนมาสนับสนุนกิจกรรมพัฒนานักศึกษาด้านการตระหนักและมีบทบาทในการรักษาสิ่งแวดล้อมได้ สามารถขอทุนสนับสนุนโครงการบริการวิชาการจากภายนอกซึ่งภายใต้งานบริการวิชาการนี้บางคำตอบต้องใช้กระบวนการวิจัย งบประมาณนี้จึงจัดเป็นงบวิจัยด้วยและเป็นงานวิจัยที่มีองค์กรและชุมชนนำไปใช้ประโยชน์ มีคิวรอให้อาจารย์ผลิตผลงานวิจัยอยู่มาก ถ้าอาจารย์ท่านใดสนใจ เชิญเข้ามาร่วมทำงานกันได้และมีทุนสนับสนุนระดับหนึ่ง

ขอเรียนว่าถึงแม้ไม่ได้เป็นอาจารย์สอนชีววิทยาก็ร่วมทำงานได้ เพราะหลาย ๆ เรื่องที่ต้องอ่านจากต้องค้นคว้าเป็นศาสตร์ที่ต้องใช้ความรู้และความเข้าใจของผู้ที่มีพื้นความรู้หลายสาขา ที่สำคัญองค์ความรู้ส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ ดังนั้นอาจารย์และนักวิชาการ/นักวิทยาศาสตร์ที่สนใจนัดคุยเลยคะ จะทำให้อาจารย์มีเครือข่ายทั้งระดับมูลนิธิ องค์กรเครือข่ายประชาชน

สำหรับนักศึกษาถ้าอยากไปฝึกงานในองค์กรที่ทำงานด้านสิ่งแวดล้อม หรือด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ต้องการฝึกงานกับปราชญ์ชาวบ้านที่ได้รับทุนจาก สกว. และได้รับรางวัลมากมาย หรือกรีนพีซ ฯลฯ ติดต่ออาจารย์ได้แวะมาคุยกัน ไปฝึกงานทุกๆ ปิดเทอมไม่ต้องรอปิดเทอมปี 3 ไปฝั่งตัวช่วยชุมชนเก็บข้อมูลวิจัย จะไปที่ไหน ทะเลตรัง สตูล เกาะสมุย หรือไปพักสวนเกษตรอินทรีย์ นักศึกษาจะได้ความรู้และทักษะชีวิตมาก ปิดเทอม summer ไปฝึกงานได้ตั้งแต่ปี 1 ค่ะ เพราะทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ใหม่หมดและเวลาที่นี้มันมีที่เลี้ยง ทุกวันนี้ชุมชนต้องการมีข้อมูลของชุมชนนักศึกษาจะเป็นผู้ช่วยและเรียนรู้โลกกว้าง ไม่ยึดติดกับสาขาวิชาแต่จะมองทุกอย่างแบบบูรณาการ

การเป็นอาจารย์ในคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อาจารย์เชื่อมโยงงานที่ทำกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างไร

ทรัพยากรธรรมชาติของเราเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาไทยมาก ถ้าประเทศเราจะรักษาวิถีและวัฒนธรรมไว้ได้ประเทศเราก็อยู่รอด สังเกตไหมคะว่าชีวิตคนรุ่นใหม่อยู่กับเทคโนโลยี การใช้คอมพิวเตอร์เป็นเวลานานต่อเนื่อง ทำให้คนรุ่นใหม่ไปนวดและอบสมุนไพร ไม่ใช่แต่คนไทย คนต่างชาติก็นิยมและเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วย ต้องรักษาป่าไว้ให้ได้จึงจะมีสมุนไพร ต้องรักษาป่าไว้ให้ได้จึงจะมีหวายสำหรับใช้ในการทำเฟอร์นิเจอร์ เรายังใช้ถั่ววัลย์ชนิดต่าง ๆ ทำสินค้าหัตถกรรม คนไทยมีความสามารถในด้านงานหัตถกรรมมากและถ้าผ่านการออกแบบที่ดี และส่งเสริมตลาดต่างประเทศอย่างจริงจัง ประเทศไทยจะมีรายได้ที่ดีทั้งด้านการท่องเที่ยว ด้านสุขภาพ

แบบตะวันออก ด้านหัตถกรรม ปัจจุบันนี้สินค้าเสื้อผ้าจากใยธรรมชาติ ทั้งฝ้าย ไหม ไยกรรชง ที่ย้อมด้วยสีธรรมชาติเป็นที่นิยมและจำหน่ายได้ราคาสูงถ้าผ่านการออกแบบที่ดี ดังนั้นวัสดุที่เราใช้และสมุนไพรอยู่กับป่าทั้งสิ้น กระทรวงสาธารณสุขขึ้นบัญชียาจากสมุนไพร รวมทั้งตั้งเป้าจะเพิ่มชนิดของสมุนไพรไว้ในทะเบียนยาด้วย

การท่องเที่ยวนำรายได้เข้าประเทศสูง ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรมดึงดูดการท่องเที่ยว และสร้างรายได้ให้กับคนหลายระดับตั้งแต่คนทำงานในรีสอร์ต คนขับรถ-เรือและคนขายอาหาร เราจึงต้องรักษาทะเลภาคใต้ไว้เป็นแหล่งผลิตอาหารและการท่องเที่ยว เราต้องเรียนรู้ปัญหาของมาบตาพุด อย่าปล่อยให้มีการสร้างนิคมอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในภาคใต้ และอย่าปล่อยให้มีการสร้างท่าเรือน้ำลึกที่เปิดโอกาสให้มีเรือสินค้าขนาดใหญ่มาวิ่งอยู่ข้าง ๆ เกาะหลีเป๊ะ และอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตา เพราะนอกจากจะทำลายแนวปะการังแล้วยังทำลายทัศนียภาพด้วย อย่าปล่อยให้มีการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินที่เกาะลันตาเพราะจะกระทบต่อทะเลและแหล่งท่องเที่ยวโดยรอบ และอย่าปล่อยให้ปากเสาสายส่งไฟฟ้าแรงสูงผ่านป่าต้นน้ำชั้นที่ 1 เพราะเรามีป่าเหลือน้อยและเรามีวิกฤติเรื่องน้ำในฤดูแล้งมากพอแล้ว ปัจจุบันนี้หน่วยงานต่าง ๆ คิดแต่โครงการของหน่วยงานตนเอง จนขาดการมองผลกระทบแบบองค์รวม และผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

อาจารย์เพิ่งไปจังหวัดน่านมา เป็นจังหวัดเล็ก ๆ ที่มีวัฒนธรรมหลากหลาย มีหลายชนเผ่า แต่ก็ยังเป็นจังหวัดที่มีภูมิปัญญาในการรักษาป่าต้นน้ำไว้ให้คนทั้งประเทศ บัดนี้ป่าต้นน้ำชั้นหนึ่งกำลังถูกรุกรานจากเสาส่งไฟฟ้าแรงสูง คำถาม คือ ทำไมต้องไปปักเสาไฟฟ้าแรงสูงในป่าต้นน้ำ ทั้ง ๆ ที่มีทางเลือก สนใจเข้าไปอ่านบทความนี้ได้จาก internet ลองใช้คำค้นว่า “สายส่งไฟฟ้าแรงสูงรุกป่าน่าน” ก็เจอ วิกฤตการณ์ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์กำลังจะได้รับผลกระทบจากโรงไฟฟ้าถ่านหินลิคไนต์ ซึ่งเป็นถ่านหินคุณภาพต่ำ จากโรงไฟฟ้าหงสาในประเทศลาว ซึ่งเอกชนไทยไปสร้างและการนำเชื้อเพลิงมาฝั่งไทย ผนวกจะกัดกร่อนทั้งสุขภาพ ทำลายผลผลิตทางการเกษตร และกัดกร่อนโบราณสถานที่มีคุณค่า รวมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงเห็นได้ว่าถ้าส่งเสริมอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเราก็ต้องใช้พลังงานมากขึ้น พลังงานฟอสซิลล้วนทำให้โลกร้อนและสร้างมลพิษที่มีผลกระทบต่อสุขภาพประเทศไทยจึงต้องรักษาสัดส่วนของการพัฒนาเศรษฐกิจให้เหมาะสม ระหว่างอุตสาหกรรมเกษตรกรรมและการท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ ประชาชนชาวไทย อยู่ดี มีสุข การเป็นประชาคมอาเซียนอาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนมาก อย่าปล่อยให้คนไทยส่วนใหญ่ต้องเป็นชนใช้แรงงานของคนต่างชาติในประเทศของเราเอง ถ้าการเตรียมการด้านกฎหมายไม่รัดกุม มีการลงนามในข้อตกลงการค้าเสรีโดยไม่ได้คิดถึงผลกระทบรอบด้าน คนจนและคนที่เข้าไม่ถึงการศึกษาในในประเทศไทยจะอยู่ได้อย่างยากลำบาก

ในฐานะอาจารย์ในระดับอุดมศึกษา เราต้องมีอิสระที่จะแสดงความคิดเห็นและชี้นำสังคมด้วยข้อมูลทางวิชาการ เพื่อกระตุ้นเตือนให้เจ้าหน้าที่รัฐมีความรอบคอบในการปฏิบัติงาน เพราะโลกในปัจจุบันนี้ไม่ได้ทำสงครามด้วยอาวุธกันแล้ว แต่การล่าอาณานิคมมาในรูปแบบอื่น